

טועמיה

טעמי הלב

'מצוה חביבה'

הגדרת הרמב"ם - הנשר הגדול בהביאו את מצות נר חנוכה בהלכותיו ומורה את מיטב דיניה וגודל פעולתיה, מציינה בלשון מיוחדת במינה: 'מצות נר חנוכה - מצוה חביבה היא עד מאד!' ובוזה מבהיר את השקפתה האמיתית להבין את ערכה של מצוה זו, שהדגשתה הובערת והמבוארת מודיע בעוז ותעצמות, את ריגשת החביבות המלווה את זה המצוה, המתאחדת עם עצם תוכנה של מצוה זו.

יש להתבונן קמעא בטעימת החביבות הגדולה הלוה, שגם אנו נטעום מנועם צוף מתיקותה, ושגם עלינו ישפוך אור אהבה המתלהבת ולוהטת בנרות חנוכה - החביבים. וכדאי להגיש טעימה קלה, מן הצורך להקדים ולבסס את יסוד תנועת החביבות בכלל, ועי"ז להובילו אל תוך האור הנרות של חנוכה.

הנה ממולידי רגש החביבות מהחושק אל הנחשק נמצאות בב' סיבות שונות, **א. דבר הבא לו ראשון** - בתור ראשית, היינו דבר שפתח לו אור חדש ועולם חדשה, אזי אותה הפתעה, חביבה על בעליה לעולם. **שנית, דבר הנקנה לו מתוך קשיים ויגיעה** - בהקריבו עליו את חלבו ודמו, ואז נשאר אותו דבר דבוק בלבו בל ינתק מאהבתו אותו - קב שלו.

ומקור לזה נובעת מתוך רש"י מפורש על הפסוק (בראשית כד, ב) וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל עֶבְדוֹ יְצָן בֵּיתוֹ הַמַּשְׁלֵל כְּכֹל אֲשֶׁר לוֹ שִׁים נָא יְיָךְ פֶּתַח יְרֵכִי, וּפִי רִשִׁי, לְמַה דוֹקָא תַחַת יְרֵכִי, וְזו"ל: **והמילה היתה מצוה ראשונה לו, וכאה לו ע"י צער, והיתה חביבה עליו ונטלה.** המשתקפת מזה, שב' סיבות אלו משמשות להיות היוצרה של זה 'החביבות', להיות הדבר צמוד בקירות לבו של בעליה, בל ימוש לעולם.

ולאור זה, יש לשזר בתוכו את עומק הפנימי של זה החג עד שהשלהבת יקוד אהבתה יאה עולה מאליה.

בשונה הוא גלות יון משאר גליות, שכן לא את מציאותם של עם ישראל הכאיב להם כעמלק והמך, רק את נקודת קדושתם ואת אור נשמתם זהו שהכאיב להם מאד, עד שכדי להגיע אל מטרם לא היה די להרגם שכן זה לא יפעיל קרע בנשמתם, ורק על ידי שפעלו ברוב חופתם לכנוס לתוך גבולי הקדושה ולהפכו לטומאה, בטלו הקדושה ומטרם לגרשה כליל מעל פני האדמה, וע"כ גלותם נתכנה בשם 'חושך', שכן האפילות האור מעל גבי הנשמה נעשה במנעה מלעשותה כפי שאיפתה ותכונתה, שהם התורה

טעמי הפרשה

ביקש ליטב בשלוה

כפרי שהתמרמר מאוד על מצבו שיש לו בית מזיגה והערלים באים כמה פעמים ביום לשתות, וצריך לשמש כ"א בשעה שבא, וזה מבטלו מתורה, וביקש מהרה"ק שיתפלל שכולם יבואו בשעה אחת. ענה לו, מנין אתה יודע שחשוב יותר שתלמד באותה שעה, אולי חשוב יותר לפני ה' צערך והשתוקקותיך...

נסיונות!

חכמה ודעת - להגר"מ שטרנבוך, ירושלים

תמוה, הרי יעקב סבל כ"כ יסורים י"ד שנה שלמד בלי הפסק, כ' שנה אצל לבן, הפגישה עם עשו וד' מאות איש, המאבק עם המלאך, מה העוולה שרוצה לנוח קצת.

נראה עפ"מ ששמעתי שאירע אצל מו"ר הגה"צ ר' משה שניידער, שבחור אחד בא אליו לפני החתונה שלו וביקש ברכה, שאלו אותו מו"ר איזה ברכה אתה רוצה, השיב שהכל ילך אצלי 'גלאט' בלי קושיים. השיב: זה לא ברכה, רק ברכתי היא שיהיו לך קשיים, אבל תעבור עליהם בעזה".

למדנו! שהנסיונות שאדם עובר בחיים הם המה המעמידים לו את מקומו בעוה"ב, והוא צריך להרגיש עשיר בכך. ובוזה מובנת טענת ה' על יעקב שחיפש שלוה, הלא השלוה רק בעוה"ב בשעה שהאדם 'עומד' ולא הולך, אבל בעוה"ז אדרבה, בנסיונות מתעלים, וזהו מדריגת האדם.

חוסר מנוחה מדאגת עוה"ב

תולדות יעקב יוסף

שמעתי, כי האומות עובדי ע"ז הם בני עולם הזה, מטעם שבטוחים בעצמם שיש להם עולם הבא, ואינם דואגים בעוה"ז על עוה"ב. משא"כ אומה ישראלית גם שמסתפק במועט בעוה"ז, מכל מקום דאגת עוה"ב אינו מניח לו ליטב במנוחת עולם הזה.

עוה"ז - מקום עבודה

דרכי מוסר - למרן ר' ירוחם ליבוביץ ממיר

הראיתם פעם בית חרושת עם 'כסאות נוח' עבור הפועלים? העולם הזה היא בית חרושת של 'לעבדה ולשמרה', לא מקום שלוה.

שלוה אמיתי אינה קיימת רק בעולם הבא, ואם מצאת שלוה בעולם הזה, דע לך, כי שלוה מדומה היא!

השתוקקות...

יוחי יעקב

ביקש יעקב ליטב בשלוה, דהשתוקק לשלוה מפני שהחזיק בעצמו שלא עבד ה' כדבעי, וע"י שיה' לו שלוה יוכל להוסיף אומץ בעבודתו ית', אבל לפני ה' יותר חשוב ההשתוקקות, כי מחשבה כמעשה, ומפני כך קפץ עליו רוגזו של יוסף. ע"ד דמספרים מא' מתלמידי הבעש"ט זי"ע, שפ"א בא לפני איש

הפצה ראשית בארה"ב:
718.484.2189
שעשועים
הפצה ראשית בארה"ק:
025808735
מחיר מיוחד:
לאירועים, שמחות,
מסיבות

האוצר לחנוכה

טעמי המועד

בגדר חובת נר חנוכה

חובת גברא או בית

יש לחקור בגדר החיוב ד'נר חנוכה', האם הוא 'חובת גברא', היינו שכל אחד מחויב להדליק נר חנוכה, וכמו כל מצוה המונחת אקרקפתא דגברא, או 'חובת בית', היינו שכל בית מחויבת בנר חנוכה, דומה למזווה ומעקה דהוי חובה מצד הבית.

מהדרין מן המהדרין

נפק'מ א' - אם הדין 'מהדרין' מן המהדרין' בנר חנוכה היינו שכל אחד מבני הבית מדליק בעצמו בנוסף על הדין דנר איש וביתו, או דהבעל הבית המדליק מוסיף על הנרות כמנין בני ביתו: דאם הוא 'חובת גברא' שפיר יש להדר שכל אחד ידליק בפני עצמו, ואם הוא 'חובת הבית', אין מקום לחייב כל אחד בנפרד, רק הבעל הבית מדליק בשביל כולם.

דהנה בדין זה נחלקו הרמב"ם והרמ"א, דהרמב"ם בהלכת חנוכה (פ"ד הא"א) כתב וז"ל, מצותה שיהי' כל בית ובית מדליק נר אחד, בין שהיו אנשי הבית מרובין, בין שלא היה בו אלא אדם אחד, והמהדר את המצוה מדליק נרות כמנין אנשי הבית נר לכל אחד ואחד בין אנשים בין נשים, והמהדר יותר על זה ועושה מצוה מן המובחר, מדליק נר לכל אחד ואחד בליל הראשון, ומוסף והולך בכל לילה ולילה נר אחד, עכ"ל. ומבואר מדבריו, שהדלקת מהדרין היא שבעה"ב מוסיף ומדליק נרות כנגד כל אחד מבני הבית. עי' מדור 'נושאים' בדין 'מהדרין' מן המהדרין משי"כ לבאר בשם הגאון מסכת'.

אולם שיטת הרמ"א (סי' תרע"א ס"ב) הוא וז"ל, וי"א דכל אחד מבני הבית ידליק, וכן המנהג פשוט, ע"ש. ומבואר מדבריו, שהדלקת מהדרין הוא שכל אחד ידליק, ולא כמו שכתב הרמב"ם.

ומבארם האחרונים, דהרמב"ם והרמ"א נחלקו ביסוד הדין של הדלקת נ"ח, אם החיוב הוא חובת הבית וכמזווה, ומשו"ה עיקר הדין הוא נר איש וביתו, דבעה"ב מדליק את הנר הואיל וחיובא רמיא על הבית, ומשום הכי מי שאין לו בית פטור מנר חנוכה. או דלמא חיובא הוא חובת גברא, ועל צד זה היה מקום לחייב לכתחילה כל יחיד ויחיד בהדלקה, אלא מה דסגי ב'נר איש וביתו' הוא משום דבעה"ב הוא שליח של כל בני הבית. דעת הרמב"ם הוא דחיובא דנ"ח הוא חובת הבית, וכלשוננו 'מצוה שיהי' כל בית ובית מדליק' וכו', ומשו"ה ס"ל דאף הדין מהדרין להוסיף נר לכל אחד אין סברא לומר דיש חיוב שכל אחד ידליק, מאחר שאינו חובת גברא, אלא חובת הבית, ומשו"ה סובר, שבעה"ב ידליק כמספר בני הבית. אבל דעת הרמ"א הוא, דחיובא דנ"ח הוא חובת גברא, ולכן הגם שמעיקר הדין סגי במה שבעה"ב מדליק בשביל כולם, משום שהוא השליח של כל הבני בית, מי"מ יש הידור שידלוק כל אחד בעצמו, וכמו דקיי"ל מצוה בו יותר מבשלווה, ומשו"ה אין הידור בכך שבעה"ב ידליק עוד נרות, אלא כל אחד מדליק לעצמו.

ברכה במהדרין מן המהדרין

נפק'מ ב' - אם לפי הרמ"א הבעה"ב מברך בשביל כולם או כל אחד מברך לעצמו: דאם הוא חובת בית, הגם דכל אחד מדליק עכ"ז יוצאים ברכתם מבעה"ב, דהכל נחשב כחודא הדלקה, ואם הוא 'חובת גברא', י"ל דכל אחד מברך לעצמו, בקיום חובתו.

דהנה לעיל ביארנו מה' רמב"ם ורמ"א שנחלקו בנידון זה, אם הוא חובת הבית או הגברא, אולם עדיין יש לצדד דגם אם הוי חובת בית שייך לצרף הדלקת בני בית לשל בעה"ב, ונחשב כחודא מצות הדלקה. אולם לגבי הברכה מצינו דיון בזה, דעי' בשו"ת רע"א (תנינא סי' י"ג, מובא במדור זה), פרי מגדים (א"א סי' תרע"ד סק"א), הגהות ברוך טעם (על מג"א שם סק"א), דזה דכל אחד מברך לעצמו הוא מפני שכווננו שלא לצאת מבעל הבית. ומשמע, דמעיקר הדין, יכול כל אחד לברך לעצמו.

והשפת אמת (שבת כא:): לאחר שחוקר דיון זה בגדר חובת נ"ח, כתב בזה וז"ל: ונפק'מ לפי הנ"ל, במהדרין אי כל אחד מצי לברך, דאי מטעם שליחות אם כן מההדרין אין מכוונים להוציא, ורשאי כל אחד לברך, אבל אי המצוה רק על הבית ואין צריך כוונה להוציא, אם כן על מצות הידור בלבד א"י אי רשאי

טעם זקנים

מאי חנוכה...

הרה"ק 'צבי לצדיק' מבלאזוב ז"ע

פעם אחת עשה חסיד בר מצוה לבנו בחנוכה אצל האדמו"ר, ואמר בדרך צחות, על מה שמקשה הגמ' 'מאי חנוכה' דייקא אחר המח' ב"ש וב"ה, משום, דאחד מהטעמים לשם 'חנוכה' היא שר"ת 'ח' נרות והלכה כבית הלל, והרי עכשיו איתא בגמ' דאחד מהזקנים נהג כבית שמאי, אם כן מה יעשה לקריאת שם חנוכה, על כן מחפש הגמ' עכשיו טעם חדש לקריאת השם.

זכר זאת ליעקב, עמי קיח

המשך מעמ' א' (טעמי הלב) <<<

והמצוות שצונו אלוקינו, שהם מטהרים ומקדשים אותה, להיותם נר מצוה ותורה אור, ועל קוטב נקודה זו כווננו את חיצם.

ועל כן, כדי לכבוש אותם, הצריכו להתגברות כח הנשמה להזריח אורה, ועי"כ במצב ההיא, שכבר היו כלל ישראל מדוככים עד מאד מחשבת היונים שביטלו מהם בעל כרחם כל זיק של קדושה, אז קמו וניצבו אלו היחידים סגולה בני החשמונאים - אנשי הנשמה, אזרו חיל וחגרו כח לצאת בלי שום חשבון הגיוני, רק לחמו בכח קדושת נשמתם שבער בקרבם ברשפי אש - אשו משום חציו, לבטל את כח הטומאה שהשליט על עם הקודש, עד שהרימו על נס את קרן ישראל בגדעם כל קרני רשעים, להיות קרן אור פניהם בישועת הנציח של הנשמה.

ואופן פעולתם של החשמונאים היתה ב'מסירות נפש', שהולידו בקרבם מחדש חביבות ואהבת ה' נפלאה בהיותם מקריבים את עצמם עליה כאש מוקדה, ובכח התעוררות האבה הזו, אזי כמים פנים אל פנים, גם השי"ת כביכול עורר אהבתו העזה והנפלאה לבניו החמודים, ויצא כגבור ללחום להם במלחמתם, וזכו לזה הנצחון - שהשתמש לישועה כללי לכל ישראל משונאיהם הנפשיי - היונים, וכ"ז הגם שלא היתה עפ"י חוקי אלקים שכן כלל"י לא עשו אז תשובה - המסבב את הישועה, כמ"ש היערות דבש - אהבה מקלקלת השורה.

וכל כך פעל הנס, עד שזה החיבה החדשה שנולדה אז, נתפשט לכל ישראל, ולא לעצמו של החשמונאים בלבד יצא, אלא ללמד על הכלל כולו יצא, שכן זו החביבות מקור מוצא מצד עצם נשמת ישראל הגנוז בקרבם, ומאז חיבה יתירה נודעת להם לישראל.

ועל קו זה סובב הולך כל החג הזה, שבתוך ילילי טבת הארוכים והחשוכים מדליקים נרות חנוכה בחוץ ובליילה למטה מי' טפחים, לשמש לנו לפנס המאיר לנו בדרכי החושך, המגרש את תוקפה, להיות האור מתנוצץ בתוכה בתפארתה.

ע"כ מה מאד מוטעם לנו את ביטוי הנפלאה של הרמב"ם בהזכירו את מצות נר חנוכה, שהוא 'מצוה חביבה עד מאד', שכן בנרות הללו מתבטאים את החביבות החדשה והמיוחדת שנולדה בכח עוז של החשמונאים שעלתה בידיהם ברוב קושי מתוך מאמץ נפשי מרובה, ועי"כ לעומתם ברוך יאמרו, שגם השי"ת גילה לעם קרובו החביבות המיוחדת - שכלל ישראל כמו שהם, הם חבובים ונחמדים אליו, עד שגם מבלי שזכו לעשות תשובה ההגונה, בכל זאת ריחם ה' על שארית עמו לבל ידרוס קדושתם תחת רגלי היוונים, וגילוי חביבות זו נעשה בנס של פך שמן, ועי"כ קבעו חז"ל לדורות עולם את המצוה בנר חנוכה המכיל בקרבנו זה החביבות שמלווה אותנו לכל אורך גלותנו, ועי"כ מה מאד נאים ומותאם הגדרה הלבבית של הרמב"ם 'מצות נר חנוכה - מצוה חביבה היא עד מאד!'

בחביבותא תליא מילתא - ולאור כל זה, יש ליגש למצוה זו ברוב חביבות וחמימות להתמוגג באהבתו, להאיר את נשמותינו באור של חנוכה, וכמ"ש ה'שם משמואל': ונראה מלשון הרמב"ם המשך בעמ' ג' <<<

לצאת יד"ח בהדלקת אשתו.

ותירץ הביאור הלכה, שר' זירא סובר שעיקר חיובא דהדלקת נ"ח הוא חובת הבית, וא"כ כשהאשה מדליקה, אין הבעל יוצא ידי חובתו משום שאשתו הוציאתו ידי חובתו בהדלקתה, אלא משום שהאשה בהדלקתה פטרה את הבית, ולא אמרו חז"ל שתבוא מארה לאדם שאשתו מברכת בשבילו, אלא במקום שגם הבעל וגם האשה חייבים במצוה, כל א' בפני עצמו, והבעל מבקש לצאת יד"ח במעשה אשתו, אבל בני"ח שהחיוב על הבית כשהאשה מדליק נפטר מחיובו, דבהדלקתה פטרה את הבית.

ב' בעלי בתים בנר א'

נפק"מ ה' - אם שני בעלי בתים בבית א' יכולים לצאת על ידי נר א': דאם הוא 'חובת הבית' שפיר יכולים לצאת בנר א', כיון דכבר יש בהבית נ"ח, אבל אם הוא 'חובת גברא' צריך כל אחד להדליק לעצמו, ואינו יוצא בשל חבירו.

דהנה השפת אמת (שבת כא:): כתב לחקור בנידון זו, מהו גדר חובת נר חנוכה וכו' וכתב לחלק בין הצדדים בזה, וז"ל: יש לעיין, אי המצוה נר א' בבית, כמו מזוזה וכו' נר שבת, דכל שהדליק לשם שבת אף שהדליק מי שיהיה די, ולפי זה אפשר דגם ב' בעלי בתים הדירים בבית אחד די להם בנר אחד [והא דאושפיזא משתתף בפריטי י"ל שהוא כדי לעשות המצוה בממונו, אבל מדינא יוצא], או נימא דהמצוה על כל אדם, אלא דבעל הבית מוציא כל ב"ב, ע"ש.

טעמי השבת

נרות שבת וחנוכה

נר ה' נשמת אדם - מעלת הנרות משתקפת באור נהדר של הארת הנשמה של האדם, שמחוייב להדליקה בעידן חדותא, בהילו נר ה' על נשמת בני ישראל, ומעוררת עת רצון להשפעת אורה ושמחה בכלל, ולאורה זו תורה בפרט.

רבינו בחיי כתב בענין התפילה על בנינים בשעת הדלקת נרות שבת וז"ל: האשה הטובה היא סיבה לתורה, שהיא יכולה להמשיך את בנה לבית המדרש, לפי שהיא מצויה בבית, והיא מרחמת עליו בכמה מיני געגועין, כדי להמשיך אותו אחר לימוד התורה מנעוריו, וגם כי יזקין לא יסור ממנה. ולכך ראויה האשה להתפלל לשם יתברך בשעת הדלקת הנר של שבת שהיא מצוה מוטלת עליה, שיתן לה ה' בנינים מאירים בתורה, כי התפילה יותר

לברך, ע"כ. ומבואר להדיא בדבריו, דנידון זו תלוי בחקירה הנ"ל, דאם הוא 'חובת בית' אין מקום לברכות נפרדות, כיון דכל אחד מקיים אותו מצוה. אבל אם הוא 'חובת גברא' שפיר יש מקום שכל אחד יברך לעצמו, כיון דבמהדרין מן המהדרין כל אחד מקיים 'מצות' בעצמו.

ועי' בד קודש (מועדים, עמ' תכו) שדן בזה, ומסיק, דא' מברך לכולם דמצטרפין כל ההדלקות למצוה אחת, ואיכא בזה ברוב עם הדרת מלך, ע"כ. ויל"ע בדבריו, ד"ל דדיון מהדרין מן המהדרין בני"ח היינו להיות 'ריבוי מצוות' ולא רק 'ריבוי בנרות', ובזה חולק הרמ"א על הרמב"ם וסובר דכל אחד מדליק לעצמו. דלרמב"ם הו' דין מהדרין ריבוי בנרות ולרמ"א במצוות, היינו להרבות 'מעשיות' של הדלקה, ולפ"ז כל הדלקה נחשבת לשל עצמו.

לצאת בהדלקת קטן

נפק"מ ג' - לצאת ע"י קטן שהגיע לחינוך: דאם הו' 'חובת הבית' שפיר יש לצאת ע"י הדלקתו, אבל אם הו' 'חובת גברא' אין לצאת ע"י הדלקתו.

דהנה האחרונים הקשו סתירת דברי השו"ע, דבהלכות חנוכה (ס' תרע"ה ס"ב) דכתב, דאם הדליקה חרש שוטה וקטן לא עשה כלום, והביא המחבר ד"א שבקטן שהגיע לחינוך מותר. ואילו בהלכות מגילה (ס' תרפ"ט ס"ב) סתם, דהשומע את המגילה מחרש שוטה וקטן לא יצא ידי חובתו, ולא הביא דעת הי"א, שאם שמע מקטן שהגיע לחינוך יצא יד"ח.

ותירץ החכם צבי (ס' י"ג), דהמחבר ס"ל כדעת הרמב"ם, דנר חנוכה אין החיוב על הבעה"ב דוקא להדליק, אלא הו' חובת הבית שיודלק בו נר חנוכה ע"י א' מבני הבית, ועל כן בסתמא בעה"ב הו' המדליק, ומאחר דחיוב הוא על הבית, מה דסגי במה שאחד מדליק, אינו משום דבהדלקתו הוא מוציא את שאר בני הבית יד"ח, אלא ע"י שמדליק, מתקיים הדין שיודלק נר בבית, וכל הבית יוצא יד"ח. ועל זה ודאי דהדלקה זו צריכה להעשות דוקא ע"י מי שהוא בר חיובא, שאם מדליק מי שאינו בר חיובא, אין זה נר חנוכה כלל. אבל ע"ז יש לומר, דגם אם הדליק קטן שהגיע לחינוך דבר חיובא הוא מדין חינוך (ובאחרונים יש מחלוקת בזה), שפיר דמי להיות נחשב בר חיובא לענין ליתן על הנר שם נר חנוכה.

ומעתה מובן הנפק"מ בין נ"ח למגילה, דמאחר דבשמיעת המגילה צריך הקורא להוציא את השומע ידי חובתו, אפ"י אם יאמר דקטן בר חיובא הוא, ליתן עליו שם קריאת מגילה, מ"מ הוא חשיב לתרי דרבנן, ואין תרי דרבנן מוציא יד"ח של מי שהוא חד דרבנן, מה שאין כן לענין נ"ח, דאין צריך להוציא אחרים, רק דבהדלקה מתקיים חובת הבית, אין כל ריעותא במה שהקטן הוא תרי דרבנן. [דסגי במה שהקטן הוא בר חיובא ליתן על הדלקתו שם נ"ח]. ועי' בספר זכרון שמואל ממרן ר' שמואל רוזובסקי שמבאר הענין כאופן זה.

ולהמבואר, דדין קטן להוציא יד"ח גדול בהדלקת נר חנוכה, מילתא תלוי בגדר יסוד הדין דחובת נ"ח. דרק אם הו' 'חובת הבית' נמצא דאין מעשיו של קטן מועיל בשביל הגדול, רק דמעשיו מועיל שעל בית זה איכא נ"ח, וממילא יוצא הגדול בזה. אבל אם הו' 'חובת גברא', נמצא דצריך לומר דמעשה של הקטן פועל עבור הגדול, וזה אי אפשר.

לצאת ע"י אשתו

נפק"מ ד' - לצאת ע"י אשתו: דאם הוא 'חובת גברא' אסור דאין לאשה לברך בשביל בעלה, ואם הוא 'חובת בית' מותר, דאינו יוצא במעשה אשתו, רק מצד דעי"ז יש לביתו נ"ח.

דהנה בביאור הלכה (ס' תרע"ה ס"ג) מקשה על גמ' שבת (כג.) שהביא שלאחר שנשא ר' זירא אשה, והיה שוהה מחוץ לביתו בימי חנוכה, לא היה מדליק נרות במקום אכסניא שלו וגם לא השתתף עם בעל האכסניא, אלא היה סומך על הדלקת הנרות שהדליקה אשתו בביתו, ע"ש. והקשה עליו, דהחכמים גינו את מי שאשתו מברכת בשבילו, ויוצא יד"ח בברכתה, וכמו שאמרו בגמ' ברכות (כ:): אשה מברכת לבעלה, אבל אמרו חז"ל תבוא מארה [קללה] לאדם שאשתו מברכת בשבילו, וא"כ מה ראה ר' זירא

המשך מעמ' ב' (טעמי הלב) <<<

שכתב מצות נ"ח מצוה חביבה היא עד מאד, שהכל תלוי בחביבות המצוה, וכמדת רעותא דליבא וחביבות המצוה באותה מדה זוכה לכל הטוב הצפון בה.

ומה גם שנתגלה באלו הנרות אורו של מלך המשיח כמו שהאריכו הספרים הק', שהוא האור הגנוז לצדיקים המתחיל להתנוצץ בתוך אלו הנרות, וע"י ההתדבקות הנכון באור זה, יכול להאיר באור הנשמה לכל ימות השנה, להיות מוסיף והולך ומעלין בקודש ברוב תוקף להבת אש המתלקחת ומתלהבת בקרב הנשמה, עדי שיזכה לאור באור החיים לנצח, אמן.

טעמי הצדיקים

כ"ד כסלו
הגה"ק ר' חיים חזקיה מדיני זצ"ל - מכונה החח"ם
 בן ר' רפאל אשר אליהו ז"ל - רבה של חברון
מחבר ספרי הפלאים 'שדי חמד' המקיף כל חלקי התורה באופן מבהיל.

תואר 'הגאון':

בשם זה כינוהו כל יהודי חברון, מיום בואו לכרן כרב ראשי בעיר האבות. איש יפה תואר היה כולו אצילות וענוה, הדור בלבשו, עטור בגדים לבנים וכיפת תכלת על ראשו, זקנו יורד על פי מידותיו ועיניו שופעות תום ורחמים. כולו אומר נחת, צעדיו משרים, והוא כובש לבבות ומקרבים לתורה, ולא היה אחד שלא הוקסם מאישיותו - ארזי הלבנון

שיר געגועים לארץ ישראל:

נער הייתי כצאתי מירושלים, בעצבון רוח וברפיון ידים, ארץ חמדה תאווה היא לעינים... אוריה מחכים, לא יערכנה זהב פרוויים, היא קודש ומעשיה קודש, ארץ ישראל מקודשת שקדשוה שמים, נסם כל לב ורפו כל ידים, דמי עלי כעובר על תרי"ג מצוות, והיה קשה מאד בעיני פרידתה, כחומץ לשיניים וכעשן לעינים.

מעשה פלא:

כשנה וחצי לאחר פטירתו בקיץ ה'תרס"ו, מישהו ראה את קברו פתוח, כל תושבי העיר הגיעו לבית החיים, וגילו שהעלו אבנים מעל רגליו, וניסו בכוח להוציא את גופתו ע"י משיכה ברגליו, לתדהמת הקהל הגוף היה שלם, והתכריכים היו לבנים ללא כל כתם.

כ"ז כסלו
הרה"ק ר' חיים מטשערנאוויץ ז"ע
 בן ר' שלמה ז"ל
 תלמיד: הרה"ק ר' מיכל מזלטשוב והרה"ק מאפטא ז"ע
חיבר: באר מים חיים - סידורו של שבת - שער התפלה - ארץ החיים
 חברותא: הגה"ק הידעת קדושים' מבאטשאטש ז"ע

מעבודתו:

א. שאלתי את אבי ז"ל [הרה"ק ר' משולם נתן מרגליות זצ"ל שהסתופף בצל הרה"ק בעל 'באר מים חיים' ז"ע], אם אמת הדבר מה שאומרים כי מן ערב שבת קודש אחר טבילתו עד אחרי שבת קודש גבה במידת ראש? והשיב לי - בני, אתה ידעת כי אין דרכי לגזם וגם לא מדותי בקומתו, אך זאת אומר אני לך בעדות ברורה, כי ראיתי אותו בכל עש"ק בלכתו אל המרחץ ובבואו משם, וממש לא בא אותו האיש שהלך, ונדמה כליל לאיש אחר, בצורתו, בקומתו, ובכל תואר גופו הקדוש היה משונה מבראשונה - קדושת יעקב

ב. היה לו בן אחד שסר מן הדרך רח"ל, והיה אוהבו אהבת נפש, והיה אומר, רבש"ע: הסתכל וראה איך שאני גם כן אוהב את בני אף על פי שסר מן הדרך...

כ"ח כסלו
רבינו ר' חזקיה די סילוה זצ"ל הפרי חדש'
 בן ר' דוד ז"ל

מתוך הקדמה לספרו:

כה אמר חזקיה, זעירא דחברייא, כל ימי בין החמשים גדלתי ועל ברכיים יולדתי, ומבית

הילולא דצדיקאי

המודרש שעה אחת את עצמי לא מנעתי, ולקול מורי שמעתי, ולמלמדי אני הטתי, ובאזנים קשובות הקשתי, וממחיצתם לא נטיתי, ודבריהם ערבו לחכי, וכצוף ומן טעמתי, ודבריהם בצמא שתיתי, ובד' אמות של הלכה מעודי עד היום הזה נתעסקתי, ולפני רבותי על גבי קרקע דנתי, אך על ברירתם לא סמכתי, אלא על בחירתי, כי אין לדיין אלא מה שענינו רואות, ולמראה עיני שפסתי, ולהלכה ערוכה וברורה לא נשאתי, ונהירנא כד הוינא טליא כבן כ"ב שנים, בו בפרק אשה נשאתי, ואז משנתי כ"ב ונקי שנית. ונתעורר בי רוח טהרה ובו נתלבשתי, ומסוה העורן מעל פני הסירותי, ואז בין רע לטוב הבחנתי, הילדות והשחרות הכל הבל אשר ערבתני, ותוהא על הימים הראשונים הייתי, ועל הזמן אשר חלף אשר אין חליפות למו שאבדתי, כף אל כף הכיתי, ועל הזמן בוגד שהיה בעוכרי, דאגה דאגתי, אז קמתי ונתעודדתי, ועל משמרת עמדותי, ונתיצבתי, לא שלותי ולא שקטתי ולא נחתי, עד כי כתונת העצלות מעלי פשטתי, ונתגברתי ובגבורת אריה דבי עילאי נתגברתי, ואז קרבני לעבודתו ונתקרבתני, וכשמחת בקציר שמחתי.

מד"ת:

פרי חדש (סי' תרעא): אמר רב הונא הרגיל בנר הויין ליה בניס ת"ח, ופירש"י דכתיב כי נר מצוה ותורה אור, ע"י נר מצוה דשבת וחנוכה בא אור דתורה וכו'. אי נמי נקט הכי משום נר חנוכה, דכיון דזריז בה, והח' ימים רומזים ג"כ למצות מילה שבטלו מהם, זוכה לתרתי שיהיו לו בניס למולם ושיהיו ת"ח, והיינו דכתיב 'ותורה אור' בוי"ו, לרמוז דלא קאי לריש' למי שקיים נר מצוה, אלא דקר' מיירי בתרי גברי, ועוד שהוי"ו נוספות שמלבד שיזכה לבנים יזכה לתורה ג"כ, וניחא נמי דלא מקדים אור לתורה כי היכי דאקדמיה ברישא.

א' טבת
הרה"ק ר' אברהם משה מפשיסחא ז"ע
 בן הרה"ק ר"ר שמחה בונם ז"ע

אמרו עליו:

אביו: אינו יודע באיזה זכות זכה בנן כזה. הרה"ק מווארקא: דער יונגער לעמעלע, דער גאלדענער זאנג, דער עילוי פון די גוטע יודען, דער הייליגער רבי ר' אברהם משה - ימות עולם, עמ' קלח

מעבודתו:

עבודה גדולה היתה לו באמירת תהלים, ומגודל חולשתו הוצרך לשכב במטה בשעת אמירת תהלים, ומרוב היקאכעניש [התלהבות] היתה המטה מתנדנדת, עד שהזהירו הרופאים כי הוא מסתכן בכך, וביקשו החסידים מאמו שתגזור עליו בגזירת 'כיבוד אם' שיפסיק מלומר תהלים, אלא שהרשתה לו לומר קפיטל אחד, וגם היה מביט ומסתכל בתוך התהלים - שם

טעמי העבודה

תכלית הגלות

הגה"ק מרן ה'חפץ חיים' זצ"ל

בפרשה הזאת מרומז כל עתידו של עם ישראל. יוסף, הבן שהיה חביב לאביו יותר מכל בניו, אלצוהו לעזוב את אביו וארץ מולדתו במבחר שנותיו, ושליכוהו אל ארץ אחרת בידי אומה שפלה, והשתדלו בכל האמצעים לאבד זכרו, אבל מה עלתה לו? אדרבה, כל מאורעותיו שמשו סבה להעלותו על מרום פסגת ההצלחה, וכלכל את כל הארצות בשנות רעבון, ואפים ארץ השתחוו לו אחר כך אחיו בעצמם, שכ"כ השביעוהו כלומות מכאובים ויסורים.

וכן יהיה גם עם עמנו הדל והרצוף לעתיד, אז כאשר יתגלה כבוד ד' יראו כל בשר יחדו, כי כל התלאות והפגעים, שעברו עלינו בגלותנו שמשו סבה לעלינו, נעדות הכתוב (ישעי' יג) ואמרת ביום ההוא אודך ד' כי אנפת בי, כי הכעס והחרון אף שנתך על עמנו בארצות פזורינו, הכל היה לטובתנו.

טעמי החינוך

במשנת רבותינו

כיצד מעודדים?

חכמת החינוך - להמחנך ר' ליפא זילברמן זצ"ל מנהל קמניץ ירושלים

- א. אל תתן לתלמיד הרגשה שהוא 'חוטא', עדיף להעיר שהוא 'טועה'.
- ב. אל תעיר ליחיד ברבים, מה שאפשר לתקן בשיחה אישית.
- ג. אל תשכח שלא תמיד יכול התלמיד להתבטא כראוי.
- ד. התנהג בעקביות - בכל הקשור להתלמיד.
- ה. יש לתת לתלמיד לשאול שאלות, אך כמובן לא באמצע ענין.
- ו. מלמד המתנצל לפני תלמיד שטעה הן בלימוד הן בהערה וכו', מעורר רגשי כבוד כלפיו לתלמידיו.
- ז. הבטחות שאינן מתקיימות - גורמת לחוסר דרך ארץ והערכה.
- ח. אין להעיר יותר מדאי לתלמיד בענין מסוים שהוא לקוי בזה, מוטב לחפש פתרון טוב יותר מהערוות.
- ט. הערות באופן אישי ופרטי, קולעת יותר למטרה מאשר הערות כלליות.

זכור! התנהגות שלילית של תלמיד יכולה לנבוע 'מתוך יאוש' - רק עידוד יכול לסייע לו להתגבר.

מבצע ספרים להנחה!
ישיבות, כוללים, אוצר הספרים...
ספרים בכמיית גדולות
718.812.5120